30/03/2023

Ποιμαντική δραστηριότητα Μητροπολίτη Πέτρας κατά την Δ΄ Εβδομάδα των Νηστειών

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Πέτρας και Χερρονήσου

Ο Μητροπολίτης Πέτρας και Χερρονήσου κ. Γεράσιμος ιερούργησε στην Ιερά Μονή Παναγίας Καρδιωτίσσης Κεράς, την Κυριακή Δ΄Νηστειών.

Το εσπέρας της ιδίας ημέρας, χοροστάτησε στον Κατανυκτικό Εσπερινό, που τελέστηκε στον Ιερό Ενοριακό Ναό του Αγίου Κωσταντίνου και Ελένης, πόλεως Αγίου Νικολάου. Ομιλητής ήταν ο Πανοσιλ. Αρχιμ. Εμμανουήλ Κατσαρός, Ιεροκήρυκας και Αρχιερατικός Επίτροπος της Επαρχίας Χερρονήσου.

Αυτούσια η ομιλία του πατρός Εμμανουήλ:

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Πέτρας & Χερρονήσου κ. Γεράσιμε, Άγιε Πρωτοσύγκελλε, σεβαστοί πατέρες και αγαπητοί εν Χριστώ αδελφοί χαίρετε.

Εν πρώτοις ευχαριστώ πολύ τον Σεβασμιώτατο ποιμενάρχη μου που μου ανέθεσε απόψε την διακονία του λόγου στον κατανυκτικό Εσπερινό της Δ’ Κυριακής των

Αγίων Νηστειών. Μια ημέρα η οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την προσωπικότητα του Οσίου Ιωάννου του Σιναΐτη, συγγραφέως της Κλίμακος, ενός από τους σημαντικότερους ασκητικούς πατέρες που έζησε τον 6ο αιώνα. Πληροφορίες για τον βίο του αντλούνται κυρίως: α) από τις 3 διηγήσεις του Αναστασίου Σιναΐτη, ο οποίος μόνασε στο Σινά την εποχή που ο Όσιος Ιωάννης εχρημάτισε εκεί ηγούμενος, με τίτλο «Περί τοῦ ἀββά Ἰωάννου ἡγουμένου τοῦ Σινά ὄρους, ἦγουν τοῦ τῆς Κλίμακος»[1], β) από τον βίο που συνέταξε ο Δανιήλ Ραϊθηνός και που προτάχθηκε των 30 Λόγων του περίφημου συγγράμματός του Κλίμαξ[2], και γ) από αυτοβιογραφικές αναφορές που εντοπίζονται στο κείμενο της Κλίμακος.

Αναφορές στον Άγιο Ιωάννη της Κλίμακος ανευρίσκουμε επίσης και στο «Τυπικόν της Μεγάλης Εκκλησίας», στο «Τυπικόν» του Πατμιακού κώδικα 266, στο «Ανώνυμον αυτοκρατορικόν Μηνολόγιον», στο «Μηνολόγιον του αυτοκράτορος Βασιλείου του Β’», στο «Συναξάριον της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως», και στο «Εγκώμιον του Νικήτα Δαβίδ Παφλαγόνος».

Άγνωστος παραμένει ο τόπος γεννήσεως και το οικογενειακό περιβάλλον του. Από τον Αναστάσιο Σιναΐτη,[3] τον Δανιήλ Ραϊθηνό[4] και τις αυτοβιογραφικές του μαρτυρίες συνάγουμε το συμπέρασμα ότι οι γονείς του ήταν ευκατάστατοι και ότι έλαβε επιμελή μόρφωση από την παιδική του ηλικία. Σε ηλικία 16 περίπου ετών τέθηκε υπό την πνευματική καθοδήγηση του αββά Μαρτυρίου, για να λάβει το μοναχικό σχήμα τέσσερα χρόνια αργότερα. Εκεί παρέμεινε για 19 χρόνια μέχρι την κοίμηση του γέροντά του και κατόπιν αποσύρθηκε σε ένα σπήλαιο στην τοποθεσία «Θολάς», για να αφοσιωθεί στην άσκηση και στην προσευχή. Στο σπήλαιο παρέμεινε επί 40 έτη. Ο βιογράφος του Δανιήλ Ραϊθηνού μνημονεύει μάλιστα την ύπαρξη υποτακτικού ονόματι «Μωϋσής»[5], τον οποίο έσωσε με την προσευχή του από την πτώση ενός βράχου.

Πολλοί τον επισκέπτονταν για πνευματικές συμβουλές και καθοδήγηση. Ο Όσιος Ιωάννης ανταποκρινόταν σχεδόν πάντοτε στις εκκλήσεις αυτές, με εξαίρεση μια περίοδο, κατά την οποία τήρησε απόλυτη σιωπή, επειδή κατηγορήθηκε από κάποιους φθονερούς ως «λάλος και φλύαρος»[6].

Σε προχωρημένη ηλικία, περίπου 75 ετών, κατόπιν πιέσεων των αδελφών της Μονής Σινά εξελέγη ηγούμενος της Ιεράς Μονής της Αγίας Αικατερίνης. Κατά τον βιογράφο του την ημέρα της εγκαταστάσεώς του, φιλουξενουμένων και 600 επισκεπτών, αναφέρεται η παρουσία ανδρός «κονδοκούρευτου», ο οποίος επιστατούσε τους διακονητές. Μετά την αποχώρηση των ξένων οι αδελφοί της Μονής αναζήτησαν τον ξένο, και τότε ο νέος ηγούμενος αποκάλυψε την ταυτότητα του επιστάτου, λέγοντας: «ἐάσατε αὐτόν, οὐδέν ξένον ἐποίησεν ὁ

κύριος Μωϋσής εἰς τόν τόπον διακονήσας»[7]. Ο όσιος παρέμεινε στην ηγουμενία για μικρό χρονικό διάστημα. Συνέταξε το έργο «Κλίμαξ του Παραδείσου» κατόπιν παρακλήσεως του συνονόματου του ηγουμένου της Ραϊθού, ο οποίος, με επιστολή του, ζήτησε από τον Σιναΐτη πρωταθλητή της ασκήσεως να τον πληροφορήσει για τους τρόπους της μοναχικής ασκήσεως. Ο Όσιος Ιωάννης απέστειλε στον ηγούμενο Ραϊθού την Κλίμακα προτάσσοντας προσφωνητική επιστολή και επισυνάπτοντας ένα παράρτημα αναφερόμενο στα καθήκοντα του ποιμένα με τον τίτλο «Λόγος προς Ποιμένα».

Ο τίτλος του έργου έχει ληφθεί από το όραμα του Ιακώβ[8] και διαιρείται σε 30 Λόγους, αριθμός που υποδηλώνει την ηλικία της ωριμότητας του Χριστού, όταν άρχισε την δημόσια δράση του: «Σπουδάσωμεν ἕως οὗ καταντήσωμεν εἰς τήν ἑνότητα πάντες τῆς πίστεως καί τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ὅς τριακονταετής τῇ ὁρωμένῃ ἡλικία βαπτισθείς, τόν τριακοστόν βαθμόν ἐν τῇ νοερᾷ κλίμακι ἐκληρώσατο»[9].

Η Κλίμακα, από πλευράς περιεχομένου, προσφέρει μια συστηματική έκθεση των ιδανικών της μοναχικής ασκήσεως και πρακτική θεωρία της ασκητικής βιοτής. Στους 3 πρώτους Λόγους της Κλίμακος περιγράφεται το πρώτο στάδιο της μοναχικής ζωής, που είναι η αποταγή από τον κόσμο. Στους Λόγους 4-26 περιγράφεται ο αγώνας του μοναχού για την κατάκτηση των αρετών, όπως αυτή κατορθώνεται μέσω της ασκήσεως, του πολέμου κατά των παθών, της προσκτήσεως των αρετών, ιδιαιτέρως δε της ταπεινώσεως, της υπακοής και της αδιαλείπτου προσευχής. Τα τελευταία κεφάλαια, Λόγοι 27-30, σκιαγραφούν τη χριστιανική τελειότητα και τις μορφές της.

Η πνευματική πορεία του ασκητή είναι σταδιακώς ανελικτική. Ο αγωνιζόμενος στο άθλημα της μοναχικής ασκήσεως ανέρχεται προοδευτικά σε ανώτερα επίπεδα πνευματικότητας, με ύψιστο αυτό της τελειώσεως. Δια της μεταβάσεως από τα χαμηλότερα στα υψηλότερα πνευματικά στάδια, όπως αυτή σκιαγραφείται στην ουρανοδρόμο Κλίμακα, ο πιστός καταπολεμά την αλαζονεία, την φιλαργυρία, τον φθόνο, την πορνεία, τη λαιμαργία, την οργή και την οκνυρία. Η προτελεύτειος βαθμίδα είναι η θεομίμητος απάθεια, ενώ στην κορυφή τοποθετείται το παύλειο τρίπτυχο των αρετών, η πίστη, η ελπίδα και η αγάπη. Η κορωνίδα των αρετών, η αγάπη, καθοδηγεί τον αναβαίνοντα προς την τελείωση και τον συνάπτει με τον Χριστό.

Η Κλίμακα θεωρείται, αγαπητοί μου, ως το πιο αντιπροσωπευτικό έργο της Ορθόδοξης ασκητικής γραμματείας. Η χειρόγραφη παράδοση της Κλίμακος αριθμεί περί τα 33 εικονογραφημένα χειρόγραφα, ενώ παράλληλα αναρίθμητα είναι τα μη εικονογραφημένα. Στους μετέπειτα χριστιανικούς αιώνες η επιρροή

της παρέμεινε αναλλοίωτη και πολυεπίπεδη. Αυτό καταδεικνύεται όχι μόνο από την πληθώρα των χειρογράφων και τις επιδράσεις της σε όλα τα είδη της βυζαντινής γραμματείας αλλά και από τις τοιχογραφίες των μοναστηριών, στα οποία αποτελεί ακόμα και στις ημέρες μας προσφιλές ανάγνωσμα. Έχει μεταφραστεί σε όλες τις αρχαίες γλώσσες του χριστιανικού κόσμου και σε πολλές σύγχρονες. Η Ορθόδοξη παράδοση έχει τοποθετήσει τον Όσιο Ιωάννη σε περίοπτη θέση μεταξύ των διδασκάλων της ασκητικής τελειώσεως. Προβάλλει την προσωπικότητά του σε ημέρες του εορταστικού κύκλου, κατά τις οποίες η Εκκλησία καλεί τους πιστούς σε επίταση των πνευματικών αγώνων τους.

Ο όσιος Ιωάννης, τώρα, εξ' απόψεως θεολογικής είναι εύληπτος και πρακτικός, σταθερά επικεντρωμένος στη χριστιανική ηθική φιλοσοφία και την εφαρμογή της, μέσω της ακατάπαυστης πνευματικής εργασίας, στην οποία μετέχει ο όλος άνθρωπος, και το σώμα και η ψυχή. Ελάχιστα τον απασχολούν ζητήματα όπως η μυστική εμπειρία του ακτίστου φωτός, ο θείος γνόφος και η θεωρία των όντων. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει, «η ψυχή, όταν θα κριθεί ενώπιον του Κυρίου της, δεν θα δώσει λόγο για το κατά πόσο θαυματούργησε, θεολόγησε ή απέκτησε θεωρία, αλλά για το κατά πόσον έζησε μέσα στο κατά Θεόν πένθος»[10]. Παρά το γεγονός ότι η Κλίμαξ είναι έργο που αφορά τον μοναχικό και όχι τον εγκόσμιο βίο μιας μεμονωμένης θρησκευτικής παραδόσεως, έχει αποκτήσει παγκόσμια αίγλη και το διαχρονικό αντίκτυπό της στην εξερεύνηση των τοπίων της πνευματικής ζωής πλέον μετράται σε πανανθρώπινη κλίμακα.

Περαίνοντας αυτή την προσλαλιά θα χρησιμοποιήσω την γραφίδα ενός σύγχρονου θεολόγου της Εκκλησίας μας ο οποίος χαρακτηριστικά αναφέρει: «῾Η Μεγάλη Τεσσαρακοστή εἶναι περίοδος μετανοίας, περίοδος κατά τήν ὁποία ἡ πέτρινη καρδιά μας πρέπει, μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ νά γίνει σάρκινη, καί ἀπό ἀναίσθητη νά γίνει αἰσθαντική, ἀπό ψυχρή καί σκληρή νά γίνει ζεστή καί ἀνοιχτή πρός τούς ἄλλους καί, κυρίως, πρός τόν ῎Ιδιο τόν Θεό. ῾Η Μεγάλη Τεσσαρακοστή εἶναι καιρός ἀνανέωσης, ὅπου καθετί -ὅπως γίνεται τήν ἄνοιξη- κάνει μία καινούρια ἀρχή· καί ἡ ἀνήλια ζωή μας ζωντανεύει καί πάλι μέ ὅλη τήν ἔνταση τήν ὁποία ὁ Θεός μπορεῖ νά δώσει σ' ἐμᾶς τούς ἀνθρώπους, κάνοντάς μας διά τῶν ᾽Αχράντων Μυστηρίων καί τῶν πλούσιων δωρεῶν Του κοινωνούς τοῦ ῾Αγίου Του Πνεύματος, κοινωνούς θείας φύσεως. Εἶναι ἐποχή συμφιλίωσης καί ἡ συμφιλίωση εἶναι χαρά· ἡ χαρά τοῦ Θεοῦ καί ἡ δική μας χαρά· ἕνα νέο ξεκίνημα!

Σήμερα εἶναι ἡ ἡμέρα τοῦ ῾Αγίου ᾽Ιωάννου τῆς Κλίμακος. ῎Ας θυμόμαστε πάντοτε τά λόγια του, γιατί ἦταν ἄνθρωπος πού ἤξερε τί σημαίνει νά στρέφεσαι στόν Θεό, νά μένεις στόν Θεό, νά εἶσαι ἡ χαρά τοῦ Θεοῦ καί νά εὐφραίνεσαι ἐν Αὐτῷ. Μᾶς προσφέρεται αὐτή τήν περίοδο, καθώς ἀνεβαίνουμε πρός τίς ἡμέρες τοῦ Πάθους,

ὡς παράδειγμα τοῦ τί μπορεῖ νά κάνει ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ γιά νά μεταμορφώσει ἕναν ἁπλό καί συνηθισμένο ἄνθρωπο σέ φῶς τοῦ κόσμου.

Ἄς μάθουμε, λοιπόν, ἀπ' αὐτόν, ἄς ἀκολουθήσουμε τό παράδειγμά του, ἄς χαροῦμε βλέποντας πῶς μπορεῖ νά ἐργαστεῖ ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ μέσα στόν ἄνθρωπο καί, μέ πίστη, μέ ἐμπιστοσύνη, μέ χαρά θριαμβική ἀλλά καί εἰρηνική ἄς ἀκολουθήσουμε τή συμβουλή του, ἄς ἀκούσουμε τόν Θεό νά μᾶς παρακαλεῖ νά βροῦμε τόν δρόμο τῆς ζωῆς καί νά μᾶς λέει ὅ,τι μαζί μ' Αὐτόν καί ἐν Αὐτῷ ὄντως θά ζήσουμε, ἐπειδή Αὐτός εἶναι ἡ ᾽Αλήθεια καί ἡ ὁδός καί ἡ Αἰώνιος Ζωή[11].

[1] PG 88, 608-609

[2] PG 88, 596-608

[3] PG 88, 609A

[4] PG 88, 597B

[5] PG 88, 601

[6] PG 88, 604-605

[7] PG 88,608

[8] Γεν. 28,12

[9] PG 88,1161

[10] PG 88,816.

[11] Anthony Bloom, Στο φως της Κρίσης του Θεού, πορεία από το Τριώδιο στην Ανάσταση, εκδ. Εν Πλω.

Ποιμαντική δραστηριότητα του Μητροπολίτη Πέτρας

Την Παρασκευή 24 Μαρτίου, ο Σεβασμιώτατος μετείχε των Ιερών Ακολουθιών του Όρθρου, των Ωρών, στο Ι. Παρεκκλήσιο του Εκκλησιαστικού Πνευματικού Κέντρου, του Ι. Μητροπολιτικού Ναού της Μεγάλης Παναγίας.

Την Πέμπτη 23 Μαρτίου, το πρωί, ο Σεβασμιώτατος μετείχε των Ιερών Ακολουθιών του Όρθρου, των Ωρών και του Εσπερινού, στο Ι. Παρεκκλήσιο του Εκκλησιαστικού Πνευματικού Κέντρου, του Ι. Μητροπολιτικού Ναού της Μεγάλης Παναγίας. Το εσπέρας της ιδίας ημέρας, μετείχε της Ακολουθίας του Μεγάλου Αποδείπνου, στον Ι. Ενοριακό Ναό του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, στον Κρούστα.

Την Τετάρτη, 22 Μαρτίου, το πρωί, ο Σεβασμιώτατος μετείχε των Ιερών Ακολουθιών του Όρθρου, των Ωρών και του Εσπερινού, στο Ι. Παρεκκλήσιο του Εκκλησιαστικού Πνευματικού Κέντρου, του Ι. Μητροπολιτικού Ναού της Μεγάλης Παναγίας. Το εσπέρας της ιδίας ημέρας, χοροστάτησε στη Προηγιασμένη Θεία

Λειτουργία, που τελέστηκε στον Ι. Ενοριακό Ναό της Θείας Μεταμορφώσεως, στον Βρουχά.

Την Τρίτη, 21 Μαρτίου, το πρωί, ο Σεβασμιώτατος μετείχε των Ιερών Ακολουθιών του Όρθρου, των Ωρών και του Εσπερινού, στο Ι. Παρεκκλήσιο του Εκκλησιαστικού Πνευματικού Κέντρου, του Ι. Μητροπολιτικού Ναού της Μεγάλης Παναγίας. Την ίδια ημέρα, συναντήθηκε με τους καθηγητές θεολόγους της πόλεως των Μαλίων, με τους οποίους συζήτησε τον τρόπο παράδοσης του μαθήματος των Θρησκευτικών, το πώς οι μαθητές δέχονται τον λόγο του Θεού στη ζωή τους, καθώς και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών στα σύγχρονα σχολεία.

Τέλος, ο Σεβασμιώτατος το πρωί της Δευτέρας 20 Μαρτίου, μετείχε των Ιερών Ακολουθιών του Όρθρου, των Ωρών και του Εσπερινού, στο Ι. Παρεκκλήσιο του Εκκλησιαστικού Πνευματικού Κέντρου, του Ι. Μητροπολιτικού Ναού της Μεγάλης Παναγίας. Το εσπέρας της ίδιας ημέρας, μετείχε της Ακολουθίας του Μεγάλου Αποδείπνου, στον Ιερό Ενοριακό Ναό του Αγίου Κωνσταντίνου, στις Δωριές.